

illam predicans Evangelium regni Dei, & dicens: Quoniam impletum est tempus, & appropinquabit regnum Dei. Postquam acceptimus gratiam pro gratia, carnalia decollantur, spiritualia vivificantur: cessante umbra, adest veritas. Joannes in carcere, Iesus in Galilæa, Iesus in Galilæa: salus in gentibus, prædicans Evangelium regni: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Regno tereno succedit paupertas, paupertati Christianorum tribuitur regnum sempiternum. Unde Dominus dicit: Regnum meum non est de hoc mundo. Omnis enim honor terrenus, spumæ aquæ gracili, vel fumo, vel fomnio comparatur. Sequitur:

Pœnitentiæ, & credite Evangelio. Et præteriens secus mare Galilæe, vidit Simonem & Andream fratrem ejus, mittentes retia in mare. Erant autem piscatores. Et dixit eis Iesus: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus, secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum, vidit Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, & ipsos componentes retia in navi: & statim vocavit illos. Et relicto patre suo Zebedæo, in navi cum mercenariis, secuti sunt eum. Nam nisi crederetis, non intellegitis. Amaritudinem radicis, dulcedo pomi compensat: pericula maris, spes lucri delectat: dolorem medicinæ, spes salutis mitigat. Qui desiderat nucleum, frangit nucem. Pœnitentiæ agit, qui vult aeterno bono adherere. Præconia Christi narrare dignè possunt, qui ad palmam indulgentiæ meruerunt pervenire. Post hæc vocantur milli quatuor piscatores, Simon, & Andreas: Jacobus & Joannes: relictis retibus, patre & nave cum mercenariis. Hæc quadrige vehimur ad æthera, ut Elias: his quatuor angulis constructur prima Ecclesia: his quatuor literis Hebraicis, id est, tetra Grammaton nomen Domini agnoscitur à nobis. Quibus simili exemplo præcipitur: ut audiamus vocem Domini vocantis, & obliviscamur populum vitorum, & domum paternæ traditionis, quæ est stultitia Deo: Et rete aranearum in quo nos velut culices penè lapsos tenebat aër inanis: navem pristinæ conversationis abominantes: pellibus enim mortuis tegitur Adam, qui genitor est noster secundum carnem. Et nunc deposito vetere homine cum actibus suis: novum sequentes hominem, pellibus tegimur Salomonis, quibus sponsa gloriatur se factam esse formosam. Simon, obediens: Andreas, virilis: Jacob, supplantans: Joannes, gratia, in Latino sonat. Quibus quatuor nominibus in agmen Domini conjungimur: obedientia, ut audiamur: virilitate, ut pugnemus: supplantatione, ut perseveremus: gratia, ut conservemur. Nisi enim dominus adificaverit domum, in vanum laborant qui edificam eam. Quæ quatuor virtutes cardinales dicuntur: quia per prudentiam, obediemus: per justitiam, viriliter agimus: per temperantiam, serpentes calcamus: per fortitudinem, gratiam Dei meremur. Curis fratrum occupatus Marcum Evangelistam explanare ut volui non valui: sed illum imitatus summam ejus propria tango: & sicut Ruth cognata Christi spicas & racemos de post metentes, Noëmi orbatæ colligo. Sed utinam ad Booz per hanc penuriam meam convivia pervenirem, furtum laudabile faciens. Marcus dicta Evangelii in semetipso non in semetipsis disponens, ordinem historiarum non secutus, mysteriorum ordinem servat. Unde in sabbatis primam virtutem narrat, dicens:

Et ingrediuntur Capharnaum: & statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos: Et stupebant super doctrinam ejus. Erat enim docens eos quasi potestatem habens, & non sicut scriba. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, & exclamavit dicens: Quid nobis & tibi Iesu Nazarene: venisti perdere nos? Scio qui sis, sanctus Dei. Et comminatus est ei Iesus, dicens: Obmutescere, & exi de homine. Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna, exiit ab eo. Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quanam doctrina hæc nova? Quia in potestate spiritibus immundis imperat, & obediunt ei. Et processit rumor ejus statim in omnem regionem Galilæe: Et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum Simonis, & Andree cum Jacobo & Joanne. Recumbebat autem socius Simonis febricitans: & statim dicunt ei de illa. Et accedens, elevavit eam apprehensa manu ejus: & continuo dimisit eam febris: & ministrabat eis. Vespere autem facto, cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes, & demonia habentes. Capharnaum

villa consolationis interpretatur: Sabbatum autem requies. Homo in spiritu immundo, genus humanum est: in quo immunditia regnavit ab Adam usque ad Moysen. Nam qui sine lege peccaverunt, sine lege perierunt: qui sciens sanctum Dei, obmutescere jubetur: dum sciens quidem Deum, non sicut Deum glorificaverunt, sed servierunt potius creaturæ quam creatori, Spiritus discerpens hominem, exiit ab eo. Appropinquante salute, appropinquat tentatio. Pharaon dimissus ab Israël, persequitur Israël: diabolus contemptus, surgit in scandala. Socius Petri febricitans, secunda virtute levatur: & apprehensa manu ejus, sanatur. Febris intemperantiam significat: de qua nos filii synagoga per manum disciplinæ, & elevationem desiderii sanamur: & hujus qui sanat nos ad vespertum, declinantis à nobis, ministramus voluntati.

Et erat omnis civitas congregata ad januam: & curavit multos qui vexabantur variis languoribus. Et demonia multa ejiciebat: & non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum: Et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum, ibique orabat: & profectus est cum Simon, & qui cum illo erant. Et cum invenissent eum, dixerunt ei, quia omnes quarunt te. Et ait illis: Eamus in proximos vicos & civitates, ut & ibi prædicem: Ad hoc enim veni. Et erat prædicans in synagogis eorum & in omni Galilæa, & demonia ejiciens. Et venit ad eum leprosus, deprecans eum: & genu flexo, dixit: Si vis, poter me mundare. Iesus autem misertus ejus, extendit manum suam: & tangens eum, ait illi: Volo, mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra & mundatus est: & comminatus est ei, statimque eiecit illum, & dicit ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, & offer pro emundatione tua qua præcepit Moyses in testimonium illis. At ille egressus, cepit prædicare & diffamare sermonem. Janua regni, moraliter pœnitentiæ est cum fide: quæ operatur salutem languoribus variis. Varia etenim sunt vitia, quibus languescit civitas mundi. Unde leprosus tertia virtute mundatur: deprecans genu flexo Domini voluntatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat. Lepra nostra, peccatum primi hominis est: quæ à capite cepit, quando regna mundi desideravit. Radix enim omnium malorum est cupiditas. Unde Giezi avaritiam secutus lepra suffunditur: quæ sacerdoti vero secundum ordinem Melchisedech ostensa: & oblatione mundatur, dicenti: Date elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Sequitur de propriis Marci.

Ita ut jam non posset manifestè introire in civitatem, sed foris in desertis locis esse, & conveniebant ad eum undique. Certè non omnibus manifestatus est Iesus, qui latis atque planis serviunt laudibus, & propriis voluptatibus: sed his qui foris cum Petro exeunt: & in desertis locis quæ elegit Dominus ad orandum & reficiendum populum, qui deserunt delectationes mundi, & deserunt omnia quæ possident, ut dicant: Portio mea Dominus. Gloria vero Domini manifestatur his, qui conveniunt undique: id est, per plana & ardua: quosque nihil potest à charitate Christi separare.

Caput I I.

Et iterum intravit Capharnaum post dies, & auditum est quod in domo esset: & convenerunt multi, ut non caperet neque ad januam, & loquebatur eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui à quatuor portabatur: & cum non possent offerre eum illi, præ turba, nudaverunt tectum ubi erat: & patefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus jacebat. Cum autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidam de scribis, sedentes & cogitantes in cordibus suis: Quid hic sic loquitur? Blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Quo statim cognito Iesus spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere paralytico, dimittuntur tibi peccata, an dicere: Surge, tolle grabatum tuum & ambula? Ut autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, ait paralytico: Tibi dico, Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. Et statim surrexit ille, & sublato grabato, abiit inde coram omnibus: ita ut mirarentur omnes.

& honorificarent Deum, dicentes: quia nunquam sic vidimus. Et egressus est rursus ad mare, & omnisque turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et cum præteriret, vidit Levi Alphaei sedentem ad telonium, & ait illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum. Et factum est cum accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores simul discumbebant cum Iesu & discipulis ejus. Erant enim multi qui sequebantur eum. Et scribae & pharisei videntes quia manducaret cum peccatoribus & publicanis, dicebant discipulis ejus: quare cum publicanis & peccatoribus manducat, & bibit magister vester? Hoc audito, Iesus ait illis: Non necesse habent sani medico, sed qui male habent. Non enim veni vocare justos, sed peccatores. Et erant discipuli Joannis & pharisei jejunantes, & veniunt, & dicunt illi: Quare discipuli Joannis & phariseorum jejunant, tui autem discipuli non jejunant? Et ait illis Iesus: Nunquid possunt filii nuptiarum quando cum illis sponsus est jejunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt jejunare. Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsum: & tunc jejunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri, alioquin auferet supplementum novum à veteri: & major sifura fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin disrumperet vinum utres, & vinum effunderetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos mitti debet. Et factum est iterum cum Dominus sabbatis ambularet per sata, & discipuli ejus caperunt prægradi, & vellere spicas. Pharisei autem dicebant ei: Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis, quod non licet. Et ait illis: Nunquam legis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, & esurit ipse & qui cum eo erant: quomodo introivit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & panes propositionis manducavit, quos non licebat manducare nisi sacerdotibus: & dedit eis, & qui cum eo erant. Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est, & non homo propter sabbatum. Itaque Dominus est filius hominis etiam sabbati. Deinde quarta virtute, veniunt quatuor viri portantes paralyticum in grabato: qui turba offensa nudant tectum. Quorum per fidem dimituntur paralytico peccata: qui portat lectum, quo portatus est, & vadit in domum suam coram omnibus. Paralyticus autem typus est torporis, quo piger jacet in mollitia carnis, habens desiderium salutis: & torporis ignavia & duplis cogitationibus, ac si enervatus membris offendit: quem portant quatuor, quas supra diximus virtutes, ad regulas divinitatis & sapientie, in domo carnis Christi patefactas. Cui vice dicitur numeris, portare carnem quæ se portabat: ut per aliam viam cum Magis in suam rediret regionem. Post hæc peccator Levi Alphaei. Levi, appositus interpretatur: qui relicto telonio negotiorum sæcularium, solum sequitur verbum quod dicit: Qui non renunciaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

Caput III.

Et introivit iterum in synagogam, & erat ibi homo habens manum aridam, & observabant eum si sabbatis curaret, ut accusarent illum. Et ait homini, habenti manum aridam: Surge in medium. Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere, an malè: animam salvam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circumspectus eos in ira, contristatus super cecitate cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit, & restituta est manus illius. Exeuntes autem pharisei, statim cum Herodianis consilium faciunt adversus eum, quomodo eum perderent. Iesus autem cum discipulis suis secessit ad mare: & multa turba à Galilæa & Judæa secuta est eum: & ab Ierosolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem: & qui circa Tyrum & Sidonem multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum. Et dicit discipulis suis, ut navicula sibi deserirent propter turbam, ne comprimerent eum. Multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum, ut illum tangere, quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi cum illum videbant, prociabant ei. Et clamabant, dicentes: Tu es filius Dei. Et vehementer comminabat eis, ne manifestarent illum. Quinta virtute, erat homo manum habens aridam, cui dicitur, Extende manum tuam: qui significat avaros: qui nolentes dare, volunt accipere: prædari & non largiri. Quibus dicitur, ut extendant manus

suas: id est, qui furabatur, jam non furetur: magis autem labore operando manu sua quod bonum est: ut habeat unde communicet indigentibus.

Et ascendens in montem, vocavit ad se quos voluit ipse, & venerunt ad eum. Et fecit ut essent duodecim cum illo, & ut mitteret eos prædicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi demonia. Et imposuit Simonem nomen Petrus, & Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi: & imposuit eis nomina boanerges, quod est filii tonitru: & Andream, & Philippum, & Bartholomeum, & Mattheum, & Thomam, & Jacobum Alphaei, & Thaddæum, & Simonem Cananæum, & Judam Iscariotem, qui & tradidit illum. Est consuetudo scripturæ divinæ allegoricè loqui: & quum aliud dicat, aliud velit intelligi. Quod in Evangeliiis positum frequenter invenies: sed nobis necesse est, ut sic excellentiora sensibus nostris applicemus, ut tamen cuncta secundum historiam veritatem cernamus: Christus enim solus spiritualiter mons est: mons quidem breviter, à nobis laudatus, sed cælestium rerum qualitate copiosus, ex quo aquæ vivæ decurrunt: lac in parvulorum saluente preparatur: pinguedo spiritualis agnoscitur: & quicquid summe bonum creditur, in monte istius est gratia constitutum: qui est mons montium, & sanctus sanctorum: quos quotidie ad se de presentibus ærumnis invitat. In montem vocatur excelli merito & verbo, ut locus meritis congruat altis, ut essent duodecim cum illo. Speciem Jacob dilexit Dominus, & cum divideret altissimus gentes, & separaret filios Adæ: statuit terminos populorum juxta numerum filiorum Israël: ut sint ipsi super thronos duodecim, judicantes duodecim tribus Israël: quibus data est potestas quam filius à patre accepit secundum carnem, ut opera quæ ipse fecit, & ipsi faciant, & majora horum faciant. Et imposuit Simonem nomen Petrus. De obedientia ascendit ad agnitionem: Qui enim habet dabitur ei, & abundabit: & Jacobum qui supplantata habet tota desideria carnis: & Joannem, qui gratia accepit quod alii per laborem tenent: & imposuit eis nomina boanerges, quod est filii tonitru: quorum trium sublime meritum, in monte meretur audire tonitruum patris, per nubem de filio tonantis: Hic est filius meus dilectus: ut per nubem carnis, & ipsi ignem verbi ac si fulgura in pluviam spargerent in terris: quoniam Deus fulgura in pluviam fecit: ut extinguat misericordia quod judicium inurit. Unde propheta dicit: Misericordiam & judicium cantabo tibi Domine. Et Andream, qui virili forma vim facit perditioni suæ, ut responsum mortis in se semper habeat: & anima ejus sit semper in manibus suis. Et Philippum qui est os lampadis: qui illuminare potest ore quod corde concepit. Cui dedit Dominus apertionem oris illuminati. Scimus hunc modum locutionis proprium scripturarum esse divinarum, quando Hebræorum nomina ad aliquod mysterium significationis sunt posita: quod nunc Evangelista ex Dei persona vehementer affectans interserit. Et Bartholomeum, qui filius est suspendentis aquas. Et quis est filius suspendentis aquas, nisi qui dicit: Et mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem? Nomen vero Filii Dei, per pacem & dilectionem acquiritur inimici. Beati enim pacifici, quoniam Filii Dei sunt: & diligite inimicos vestros, ut sitis Filii Dei, & reliqua. Et Matthæum, qui est donatus: cui donatur à Domino ut non solum remissionem peccatorum adipiscatur, sed in numero ascribatur Apostolorum: ut leo & bos simul comedant, & lupus cum agno pascatur. Et Thomam, qui est abyssus. Multi enim profunda scientes Dei, minime profuerunt, ut Paulus ait: Scio nomen, & reliqua: usque, quæ non licet hominibus loqui. Et Jacobum Alphaei, id est, docti vel millefimi. Cujus à latere cadunt mille, & decem millia à dextris ejus. Jacobus alter, cui collectatio non est adversus carnem & sanguinem: sed adversus spirituales nequitias. Et Thaddæum, qui est corculum, id est, cordis cultor: qui conservat cor suum omni custodia. Munditia namque cordis Deus videtur, ut per vitrum mundum forma ostenditur expressa. Et Simonem Cananæum, qui & zelotes. Simon, ponens tristitiam interpretatur. Beati namque qui lugent: quoniam ipsi consolationem querunt. Deslet peccata propria cum David & Maria: flet cum stentibus cum Paulo: & flet multum cum Joanne, qui dicebat: Et ego flebam multum: quia nemo dignus inventus est qui aperiret librum & solveret signacula ejus. Zelotes autem dicitur, quem zelus domus Dei comedit: ut Phi-